

Azimova Feruza Xo'jamqulovna
Jizzax politexnika instituti o'qituvchisi

BO'LAJAK MUHANDIS – TALABALARINING CHET TILNI BILISH DARAJASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Annotatsiya: Maqolada chet tillarining ta'lim jarayonida Chet tilining kommunikativ kompetentsiyasi va chet tilining kommunikativ muvaffaqiyati o'rtasidagi bog'liqlik masalasini joriy etish muhimligi asoslab berilgan. Asosiy e'tibor muhandislik yo'nalishi talabalariga ingliz tilini o'rgatishdir. Muallif yangi avlod talabasining o'z bilim sohasi bo'yicha malakali bo'lishining o'zi yetarli emasligini, bugungi kunda o'qitishning kommunikativ usullaridan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan metodik yangiliklardan ta'lim-tarbiya jarayonida foydalanish zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: kommunikativ muvaffaqiyat, infratuzilma, kasbiy funktsiyalar, optimallashtirish, kommunikativ kompetentsiya.

Азимова Феруза Хўжамқуловна

Преподавательница Джизакского политехнического института **ТРЕБОВАНИЯ К УРОВНЮ ВЛАДЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-СТУДЕНТОВ**

Аннотация: В статье обосновывается важность постановки вопроса о связи между коммуникативной компетентностью иностранного языка и коммуникативной успешностью иностранного языка в процессе иноязычного образования. Основное внимание уделяется обучению английскому языку студентов технических специальностей. Автор подчеркивает, что студенту нового поколения недостаточно быть компетентным в своей области знаний, и сегодня необходимо использовать методические новшества, связанные с применением в образовательном процессе коммуникативных методов обучения.

Ключевое слова: коммуникативный успех, инфраструктура, профессиональные функции, оптимизация, коммуникативная компетентность.

Azimova Feruza Xo'jamqulovna
Lecturer at Jizzakh Polytechnic Institute

REQUIREMENTS FOR THE LEVEL OF FOREIGN LANGUAGE PROFICIENCY OF FUTURE ENGINEERING STUDENTS

Annotation: *The article substantiates the importance of raising the question of the relationship between the communicative competence of a foreign language and the communicative success of a foreign language in the process of foreign language education. The main attention is paid to teaching English to students of technical specialties. The author emphasizes that it is not enough for a new generation student to be competent in their field of knowledge, and today it is necessary to use methodological innovations related to the use of communicative teaching methods in the educational process.*

Key words: *communicative success, infrastructure, professional functions, optimization, communicative competence.*

O'zbekistonning jahon iqtisodiy va ta'lim makoniga integratsiyalashuvi, jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlaridan kelib chiqqan tashqi iqtisodiy aloqalarning kengayishi xorijiy tillarini o'qitish sohasidagi asosiy yo'riqnomalarning o'zgarishiga olib keldi. Nafaqat O'zbekiston kompaniyalari, balki boshqa madaniy konfessiyalar vakillari bilan ham professional tarzda ishlashga yo'naltirilgan talabalar, bo'lajak muhandislar tomonidan xorijiy tillarni o'zlashtirish hozirda katta ahamiyatga ega.

Xorijiy investitsiyalarning mamlakatimiz iqtisodiyotiga ko'rsatayotgan kuchli ijobiy ta'siri, infratuzilma, aholi bandligi, mintaqadagi qulay ijtimoiy vaziyat kabi hayotning tegishli sohalarini rag'batlantirish, fan va ta'limni rivojlantirish juda ko'p malakali kadrlarni talab qiladi. Texnika universitetlari bitiruvchilarining aksariyati o'z kasbiga mos ish topishni rejalashtirmoqda.

Yuzlab yosh muhandislar, quruvchilar, energetika sohasi mutaxassislari yurtimizdagi xorijiy kompaniyalarda o‘z faoliyatini yo‘lga qo‘yish imkoniyatiga ega bo‘lishlari uchun ham ularning xorijiy tillarni bilish darajalari talabi kun sayin ortmoqda. Ushbu turdagi firma va kompaniyalar nafaqat mutaxassislarning boshqaruv fazilatlariga, balki xorijiy tilini professional darajada, yetarlicha bilishni xam asosiy shartidir. Xorijiy korxonalar professional tilshunoslar, tarjimonlar va chet tili o‘qituvchilarini ishga olishni, keyinchalik ularni mutaxassislar sifatida "qayta tayyorlashni" afzal ko‘radilar, professional muhandislar esa ko‘pincha "chetdan tashqari" bo‘lib qoladilar.

Xorijiy korxonalar va loyihalarni ishga tushirishda muhandislar hal qilishi kerak bo‘lgan kasbiy vazifalar soni juda ko‘p. Bu xorijiy tomon bilan loyihaning texnik-iqtisodiy asoslarini, loyiha-smeta hujjatlarini muvofiqlashtirish, qurilish ob'ektini qurishning barcha bosqichlarini qurish va tasdiqlash, kommunikatsiyalar bilan ta'minlash, texnologik uskunalar va texnologiyalarni O‘zbekiston voqeligiga moslashtirish uchun texnologik jarayonlarga texnik xizmat ko‘rsatish va optimallashtirishni muvofiqlashtirish, mahsulotlarni hudud ichida va xorijda sotish bo‘yicha tovar tarqatish tarmoqlarini rivojlantirish, xomashyo va ehtiyot qismlarni xarid qilish, kredit mablag‘lari bilan ta‘minlash va mijozlar bilan fikr-mulohazalarini ta‘minlash va boshqalarni o‘z ichiga oladi. Bu chet ellik hamkasblar bilan muntazam ravishda har tomonlama muvofiqlashtirishni talab qiladi. Universitetlarda muhandislarni tayyorlash bo‘lajak mutaxassislarga chet tilini, xususan, xalqaro muloqot tili hisoblangan ingliz tilini imkon qadar yuqori darajada bilishini ta‘minlashi kerak, chunki barcha mamlakatlar va korxonalarining muhandislari ushbu tilda muloqot qilishga tayyor. Zamonaviy ta'lim uchun ijtimoiy buyurtma “Shakllanish, rivojlanish, o‘z-o‘zini anglaydigan, o‘zini o‘zi boshqaradigan, o‘zini o‘zi rivojlantiradigan va o‘zini namoyon qiladigan shaxsga aylanishdir”

Ma'lumki, “Chet tili” fanini o‘zlashtirishdan maqsad chet tilining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish va takomillashtirishdan iborat.

Chet tilining kommunikativ kompetentsiyasi tabiatan universaldir, uni shakllantirish maktab va universitetda har qanday ta'lim sohasida chet tilini o'rgatish maqsadi hisoblanadi. Biroq, chet tilidagi kommunikativ muvaffaqiyat, o'z navbatida, professional xususiyatga ega. Universitetda mutaxassislarni chet tilini o'qitish uchun shakllantirish bo'yicha ishlarni tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Chet tilining kommunikativ muvaffaqiyati, birinchidan, kasbiy samarali yo'nalishga ega (ma'lum bir kasbiy sohani lingvistik ta'minlash, bizning o'rganishimizda - biznes), ikkinchidan, kasbiy funktsiyalarni samarali amalga oshirishga qaratilgan (maxsus vaziyatlarga botish va o'rganish). Madaniyatlararo ishbilarmonlik aloqalarida sheriklar bilan do'stona munosabatlarni o'rnatish uchun ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydigan kommunikativ kompetentsiyaning yana bir asosiy tarkibiy qismi bu ijtimoiy kompetentsiyadir.

Zamonaviy metodika fani ta'lim jarayonida asosiy kompetensiyalar o'quvchilar tomonidan quyidagi shart-sharoitlarda egallanishini ta'kidlash imkonini beradi: a) ta'limning faollik xususiyati; b) o'quv jarayonini o'quvchining mustaqilligi va o'z faoliyati natijalari uchun javobgarligini rivojlantirishga yo'naltirish; v) maqsadga erishishda tajriba orttirish uchun sharoit yaratish. Ko'rib turganimizdek, o'quvchilarning o'quv kursi va natijalari uchun mustaqillik va mas'uliyat ulushi ortib bormoqda. Asosiy e'tibor talabaning ehtiyojlari, motivlari, qiziqishlari va qobiliyatlari bilan bog'liq. Talabaning mustaqilligi, agar u o'z maqsadlari va ehtiyojlariga muvofiq harakat qilsa, o'zining individualligini saqlasa, kommunikativ vazifani hal qilishda tashqi aralashuvsiz o'z qarorlarini qabul qilish huquqini amalga oshirsa, yuqori darajada saqlanadi.

Chet tillarni, xususan, ingliz tilini o'rganishga tizimli yondashuv mualliflik elektron o'quv materiallarida bayon etilgan bo'lib, unda grammatik, fonetik va leksik kichik tizimlar sifatida keltirilgan. Tizimli yondashuv

yordamida tilning kuchli va yuqori sifatli o'zlashtirilishini kafolatlaydigan giperaloqalar shakllantiriladi. Tizimli tamoyil tadqiqotimizda maxsus qo'llanadigan loyihaviy, kommunikativ va masofaviy usullarda foydalaniladi.

Talabalarning o'zaro munosabatlarga kirishish, boshqarish va ta'sir etish texnologiyalarini ishlab chiqish va joriy etish bilan bog'liq kommunikativ ko'nikma va malakalarini shakllantirish va rivojlantirishni ta'minlaydi. Bu belgilab qo'yilgan texnologik na'munalarga va intizomga rioya etish, muloqot va uning turli shakllari, texnologiyasi va texnikasi, samarali muloqotning verbal va noverbal vositalarini bilish va amalda qo'llash, zamonaviy psixologik treninglar tashkil etish, muloqot sohasida o'zini o'zi baholay olish va o'zini o'zi takomillashtirish ko'nikamalaridir.

Hozirgi kontsepsiya bo'lajak muhandislar ongida ularning xususiyatlarini hisobga olgan holda shakllanadi kasbiy va umumiy madaniy ehtiyojlar va qiziqishlar. Belgilangan kommunikativ o'qitish usuli va kompetentsiyaga asoslangan yondashuvning yetakchi roli uchun tayanch bo'lmagan universitetlar talabalariga chet tilini o'rgatishda bu sifatni egallash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Aslonov, S. S. (2020). The role of online teaching and innovative methods. *Science and Education*, 1(3), 524-528.
2. Мусаев И. "Стилистические вопросы художественного перевода с английского на узбекский язык" АКД. Тошкент, 1976. -217с.
3. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. – М, 1956. - 260с.
4. Якубов Фазлиддин Утаганович. "Лингвистический принцип в теории перевода во взглядах немецких лингвистов." *Актуальные вопросы современной науки*. 2014.
5. Xiloliddinova Feruza Rashidovna. The role of individual work in foreign language lessons: the role of individual work in foreign language lessons. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 4.4 (2022).